

Pobl Leol a Mewnfudwyr: Beth all y Cyfrifiad ei ddweud wrthym am wreiddiau'r bobl oedd yn byw yn Abertawe ym 1851?

Rydym yn ymchwilio i stryd neu ardal: _____

Ym 1801, tref fechan o 6099 o bobl oedd Abertawe. Erbyn 1841 roedd poblogaeth y fwrdeistref wedi mwy na threblu i 20,152. Erbyn Cyfrifiad 1851, roedd dros 46,000 o bobl yn Abertawe a'r cylch a thua 20,000 yn y dref. O ble y daeth yr holl bobl hyn? Bydd pob grŵp yn edrych ar stryd neu ardal o Gyfrifiad 1851. Ar y diwedd, gallwch gymharu'ch canfyddiadau.

Tabl 2.1

	DATA	AWGRYMIADAU AR GYFER CHWILIO'R DATA
POBL LEOL A MEWNFUDWYR		
Faint o bobl yn y stryd gafodd eu geni yn Abertawe?		Hidlwch golofn J a K: Glamorgan Swansea Nodwch y cyfanswm yn Nhabl 2.2 isod
Pa ganran o holl bobl y stryd gafodd eu geni yn Abertawe?		Edrychwch ar y cyfanswm o'ch ateb cyntaf. Cyfrifwch y ganran.
Faint o bobl gafodd eu geni y tu allan i Abertawe?		Tynnwch nifer y bobl a aned yn Abertawe o'r cyfanswm.
Faint o bobl gafodd eu geni y tu allan i Forgannwg?		Hidlwch golofn J: Glamorgan Tynnwch nifer y bobl a aned ym Morgannwg o'r cyfanswm.
Pa ganran gafodd eu geni y tu allan i Forgannwg?		Edrychwch ar y cyfanswm o'ch ateb uchod. Cyfrifwch y ganran.
Faint o'r bobl oedd yn byw yn Abertawe gafodd eu geni yn siroedd eraill Cymru yn cynnwys Sir Fynwy (ond nid Morgannwg)?		Defnyddiwch golofn J i ddewis pob un o siroedd Cymru. Gyda'r cyrchwr ar y rhes uchaf (o dan res y pennyn) amlygwch bob rhes yng ngholofn J. Ar y bar olaf yng ngwaelod y ffenest, fe welwch Cyfrif/Count = * gan ddangos nifer y bobl. Os nad yw Cyfrif/Count i'w weld, ewch i ExcelNotes. Rhewch y cyfansymiau ar y map o hen siroedd Cymru yn y ffeil Adnoddau.
<i>A oedd y bobl oedd yn byw yng nghanol Abertawe ym 1851 yn fwy tebygol o fod wedi'u geni yn Abertawe NEU mewn rhan arall o Gymru NEU y tu allan i Gymru?</i>		

	DATA	AWGRYMIADAU AR GYFER CHWILIO'R DATA
		DANGOS Y CYFAN/SHOW ALL
MEWNFUDWYR AC YMWELWYR		
Faint o'r bobl yn eich stryd chi gafodd eu geni y tu allan i Gymru ond mewn rhan arall o'r Deyrnas Unedig?		Sgroliwch i lawr restr y gwymplen hidlo ar gyfer Col. J a dewis hidlyddion ar gyfer lleoedd y tu allan i Gymru ond yn y Deyrnas Unedig. Nodwch y cyfrif ar waelod y dudalen ar gyfer pob grŵp. Ysgrifennwch y niferoedd yn Nhabl 2.2.
Faint o'r bobl yn eich stryd chi gafodd eu geni y tu allan i Brydain?		Sgroliwch i lawr restr y gwymplen hidlo ar gyfer Col. J a dewis hidlyddion ar gyfer llefydd y tu allan i'r Deyrnas Unedig. Chwiliwch am y lle pellaf o Gymru.
Lle gawson nhw'u geni? Llanwch Dabl 2.3 isod.		
Pwy sydd wedi symud bellaf i'ch stryd chi?		Chwiliwch am y wlad y daethant ohoni mewn atlas neu ar <i>Google Maps</i> http://maps.google.com/ (Saesneg yn unig) – gallwch hyd yn oed ddefnyddio Google Maps i weld pa ffordd y gallent fod wedi dod a faint o filltiroedd fyddai rhai o'r teithiau heddiw e.e. mae taith o tua 260 milltir o Gorc, Iwerddon i Abertawe! Os nad ydych wedi clywed am y wlad neu os nad yw'n bodoli erbyn hyn, chwiliwch amdani ar y rhyngwyd a chwiliwch i weld sut wlad oedd hi rhwng 1800 a 1850.
<i>Tybed sut gyrhaeddodd nhw Abertawe? Meddyliwch pa ddulliau teithio oedd ar gael ganol y bedwaredd ganrif ar bymtheg.</i>		Pan fyddwch yn edrych ar y wlad ar Google Maps ac yn chwyddo allan fel y gallwch weld Cymru hefyd, ceisiwch feddwl ar hyd pa ffordd y byddai'r ymfudwr wedi dod i Abertawe.
<i>Allwch chi weld ai gyda'u teulu ynteu ar eu pen eu hunain y daethon nhw yma?</i>		
<i>Allwch chi weld a oedd pobl a aned mewn gwledydd tramor yn dueddol o briodi pobl leol ynteu aros yn eu cymunedau eu hunain?</i>		
		DANGOS Y CYFAN

Tabl 2.2 Defnyddiwch y tabl hwn i gofnodi lle cafodd y bobl yn eich stryd/heol/lôn eu geni. Defnyddiwch liw glas ar gyfer gwrywod a lliw coch ar gyfer benywod.

Lle cafodd y bobl oedd yn byw yn Abertawe ar 30 Mawrth 1851 eu geni						
ABERTAWAWE	Gweddill MORGANNWG heb gynnwys Abertawe	Gweddill CYMRU	LLOEGR	IWERDDON	YR ALBAN	DRAMOR
Cyfanswm	Cyfanswm	Cyfanswm	Cyfanswm	Cyfanswm	Cyfanswm	Cyfanswm

Tabl 2.3 Cofnodwch wybodaeth am y bobl oedd yn byw yn eich stryd ym 1851 ac a aned y tu allan i'r Deyrnas Unedig. Os nad oes swydd wedi'i chofnodi, rhestrwch y plant a'r gwraedd priod yn ôl swydd eu tad/gŵr fel isod.

Enw'r Stryd/Lôn/Heol			
Gwryw (M) / Benyw (F)	Swydd y mewnfudwr	Lle cafodd ei (g)eni – Gwlad a thref neu ardal os gwyddoch	Tua pryd y daeth i Gymru? (gweler y nodyn isod)
<i>e.e. F</i>	<i>Wife of clockmaker</i>	<i>Gwlad Pwyl</i>	<i>Cyn 1842</i>

Enw'r Stryd/Lôn/Heol			
Gwryw (M) / Benyw (F)	Swydd y mewnfudwr	Lle cafodd ei (g)eni – Gwlad a thref neu ardal os gwyddoch	Tua pryd y daeth i Gymru? <i>(gweler y nodyn isod)</i>

Pryd ddaethon nhw i Gymru? Chwiliwch am gliwiau yn oedran a manau geni'r plant. Er enghraifft, mae'n debygol y byddai dyn o dramor oedd yn briod â menyw o Abertawe wedi cyrraedd Prydain cyn cwrdd â hi a'i phriodi. Bydd oedran y plant yn rhoi syniad i ni tua phryd yr oedd hyn. Os oedd y gŵr a'r wraig wedi'u geni y tu allan i Brydain, bydd oedran a manau geni'r plant yn awgrymu pryd y cyrhaeddodd y cwpwl i Brydain. Ni fydd modd dyfalu pryd y cyrhaeddodd mewnfudwyr dibriod sydd ddim yn rhan o deulu.

Preswlydd neu ymwelydd? Roedd Abertawe'n dref borthladd ac felly mae'n debygol y byddai morwyr o dramor yn aros am ychydig yn y dref ar noson y Cyfrifiad. Edrychwch ar y rhestr yn Nhabl 2.3 eto i weld a allwch ganfod pwy oedd yn byw yn y dref a phwy oedd yn ymweld am gyfnod byr.

Allwn ni ddysgu rhagor? Dydi hi ddim bob amser yn hawdd dysgu mwy am y bobl yn eich stryd a gafodd eu geni y tu allan i'r Deyrnas Unedig. Doedd crefydd ac iaith ddim yn cael eu cofnodi yng Nghyfrifiad 1851. Mae'n debygol mai Iddewon oedd rhai o'r bobl o'r hyn sy'n cael ei gyfrif fel 'Ewrop' erbyn hyn. Edrychwch ar y gwefannau hyn i weld tybed ai Iddewon oedd rhai o bobl eich stryd chi a aned dramor. Ar gyfer Iddewon - www.jsgsb.org.uk/1851/ a www.jewishgen.org/databases/uk/walescen.htm (Saesneg yn unig).